

Teeseadus kolib ehitusseadustikku

02.04.2015, EhitusEST nr 3

M. Puust

Eesti Asfaldiliidu tegevjuht

1. juulil 2015 jõustub ehitusseadustik ja seni teehoiu valdkonda reguleerinud teeseadus tunnistatakse kehtetuks. Teehoiuga seotud nõuded viiakse üle ehitusseadustikku ning vedude ja liiklusega seonduv liiklusseadusesse, lisaks uuendatakse 2015. aasta jooksul teeseaduse alusel kehtestatud määrused ja koostatakse mõned uued määrused.

Ehitusseadustik toob kaasa mitmed muudatused pädevuse tõendamisel. Paljudel teehoiutööde tegevusaladel tegutsemiseks on teeseaduses nõutav tegevusluba, mille saamiseks peab ettevõtjal olema vähemalt üks kvaliteedi eest vastutav töötaja. Ehitusseadustikuga muutub tegevusloa kohustus teavitamiskohustuseks ja pädevuse tõendamine hakkab toimuma tema heaks tegutseva pädeva isiku kvalifikatsiooni tõendamise kaudu.

Seadustikus on loetletud tegevusalad, millel tegutsemiseks peab pädeva isiku kvalifikatsioon olema tõendatud. Samade tegevusalade kohta kehtib ka teatamiskohustus majandustegevuse registrisse (MTR). Kvalifikatsiooni tõendamiseks sobib kutseaduse kohane kutsetunnistus ja üleminekuajal teeseaduse kohane tegevusluba või pädevustunnistus. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus (edaspidi seadus) sätestab kolme aastase üleminekuaja, s.o 1.07.2015 - 30.06.2018, mille jooksul kehtivat tegevusluba või pädevustunnistust omanud füüsiline isik võib jätkata loale või tunnistusele vastavat kutsetegevust ka juhul, kui tegevusloal või pädevustunnistusel märgitud kehtivuse tähtaeg saab üleminekuajal läbi. Kuidas hankijad formaalse tähtaja ületanud loa või tunnistusega isikute tegevusõigust praktikas käsitlevad, näitab aeg.

Küsimusi on tekitanud ka üks seaduse säte, mis ütleb, et kui tegevusluba või pädevustunnistust omavale füüsilisele isikule ehitusseadustikuga täiendavaid nõudeid ei kehtestata, saab jätkata tegevusloale või pädevustunnistusele vastavat kutsetegevust vaid kuni loa või tunnistuse kehtivuse lõpuni. Praktikas võib see tähendada seda, et pärast 1. juulit vastava dokumendi aegumisel tuleb olla kohe valmis kutsetunnistuse taotlemiseks. Kuna termin „täiendavad nõuded“ on jäänud seaduses täpsemalt lahti kirjutamata, on täna võimalik tõlgendada, et inseneri kutse omandamisega ning hoidmisega kaasnev täienduskoolituse kohustus on täiendav nõudmine ja seega rakendub üleminekuaja säte kõigi täna tegevusluba või pädevustunnistust omavate isikute suhtes. Siiski tasuks kaaluda seaduse sõnastuse täpsustamist üleminekusätete osas.

Teine oluline küsimus, milles seadusandja püüab turuosalistega enne ehitusseadustiku jõustumist üksmeelele jõuda, on tegevusalade vastavate kvalifikatsiooni- ja kutsetasemenõuete kehtestamine. Artikli kirjutamise ajaks oli valminud vastav määruse eelnõu, kuid arutelud turu osapooltega tingimuste täpsustamiseks seisid alles ees. Põhiküsimuseks kujunes Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikumis (edaspidi TEMT) autoteede ehituse ja eksploatatsiooni erialal õppinud ja lõpetamisel keskerihariduse omandanud isikute, keda on umbes 50 inimest, võimalus taotleda kutsetunnistust ja jätkata tegevust oma senisel ametialal. Määruse eelnõu järgi saab teede ehitusala tegevusaladel edaspidi tegutseda vastutava isikuna vaid teedeinseneride 6.-8. taseme kutsetunnistuste omanikud. Kutsetunnistuse saamise haridusalaseks eelduseks on üldjuhul 6. kutsetasemel rakenduskõrghariduse diplom teedehituse erialal, 7. ja 8. tasemel vähemalt

magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidusdiplom teedehituse erialal, TEMT-i keskeriharidust loetakse haridusseaduse järgi aga kesk- ja kõrghariduse vahepealseks hariduseks. Kas lahenduseks võiks olla teedeinseneride kutsestandardite täiendamine erisuste lisamise teel või 5. kutsetaseme loomine ja vastava standardi koostamine ning sellele tasemele seniste õigustele säilitamine määruse eelnõu täiendamisega või mõni muu lahendus, selgub järgnevate arutelude käigus. Oluline on seejuures arvestada, et üks oluline grupp ettevõtteid ja isikuid ei saaks uute nõuete kehtestamisega senisest tegevusest lihtsalt kõrvale tõrjutud. Sellele on muuhulgas viidatud ka ehitusseadustikus, et kvalifikatsiooninõuete puhul tuleb kaaluda tegevusalale juurdepääsu piiramise vajalikkust, sobivust ja proportsionaalsust.

Oma roll tegevusõiguse muudatuste rakendamisel on ka riigil, kes hankijana tegutsedes ja riigihanget läbi viies võib pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kontrollimiseks nõuda lisaks ettevõtte pädevusele ka teenuse osutamise või ehitustööde juhtimise eest vastutava isiku andmeid tema kogemuse, hariduse ja kutse kvalifikatsiooni kohta. Üleminekuajal tuleks võimaldada kutse kvalifikatsiooni tõendamist ka kutsetunnistusega, et seeläbi motiveerida ettevõtjaid vastavaid pädevusi omandama ja kutseid taotlema.

Kolme aastane ülemineku aeg on vajalik ka selleks, et korrastuks täiendusõppe korraldus ning kutse taotlemiseks ja taastõendamiseks vajaliku täiendhariduse saamine oleks lihtsamalt ette planeeritav. Teedeklastri korraldatud tööjõu uuringus andsid ettevõtted enamasti tagasisidet, et siiani on Eestis kõiki vajalikke täienduskoolitusi pakutud, samas 71% vastajatest leidsid, et vajalik oleks luua keskne koolituste kalender, kust saaks infot kõigi Eestis toimuvate koolituste kohta. Kalender saab olema üks osa laiemast täienduskoolituse korralduse süsteemist, mille arendamiseni pole seni küll veel jõutud, kuid huvi selle loomise vastu on üles näidanud mitmed täiendusõppe korraldajad ja arendustöödeks loodetakse leida lisavahendeid Euroopa Liidu toetusmeetmetest.

Kokkuvõttes julgen olla kutsetunnistustel põhinevale pädevuse tõendamisele ülemineku suhtes optimistlik, sest muudatusel on selge positiivne mõju elukestva õppe põhimõtete juurutamisele teede valdkonnas. Samuti tahaksin tunnustada Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teedetalitust, kes on muudatuste ettevalmistamise protsessi kaasanud kõik turu osapooled. Täna on küll põhjust eeldada, et lõpplahendus saab olema kõiki osapooli rahuldav ning tööjõu pädevuste ja kompetentside tõusule positiivset tõuget andev.